

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 8. ANULU XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 27 Ian. [8 Febr.] 1866.

tru provincieles din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Petrecerea Majestăților in Bud'a-Pest'a

In 30 Ianuaru c. n. sér'a la 6 ore fu prândiu mare in castelulu reg. la care luara parte la vre-o 40 persóne.

Persónele care erau in apropiarea Majestățilorn Sele cu siederia erau, primatele Ungariei, principes'a Thurn si Taxis, contes'a Königegg si contele Antoniu Mailath. Prândiulu durá pana la 6 1/2, dupa carele au urmatu cerce, ce tinu cam 3/4 de ora. La 7 1/2 trecura Majestățile Sele, in trasura de curte, pintre multimea celoru ce asteptau pe strade si pintre eljenuri la teatrulu nationalu. Aici se esecutá oper'a „Erzsébeth“.

In 1 Fauru c. n. se primira la curte deputatiunile. Asiá la 1 1/2 ora se primi deputatiunea dietei din ambe casele, precum si deputatiunile cetățloru sorori. Deputatii dietei fura condusi de Escel. Sea Taverniculu bar. Sennyey, iara vorbitoriulu fu Emin. S. primatule Scitowsky. Acest'a rosi inaintea Majestăției Sele a Regelui urmatórele :

C. R. Apost. Majestate !

Venirea Majestăției Vóstre, cu carea de nou si neesprimabilu ati fericitu pre credinciósa capitala a tieriei, e argumentulu celu mai splendidu de acea gratia parintésca si regésca, carea Majestatea Vóstra V'ati induratu a o dedicá pentru buna starea natiunei si patriei nóstre.

Presenti'a Majestăției Vóstre e indoitu fericitóre pentru patri'a nóstra. Majestatea Vóstra V'ati induratu preagratiosu a implini dorinti'a cea ferbinte si rugárele natiunei cá unu párinte, — V'ati induratu a veni in mijloculu nostru cu atotvenerat'a Mama a patriei, dandu-le filoru tieriei multu dorit'a ocaziune, de a-si exprima simtiemintele de omagial'a veneratiune si de iubirea cea cu alipire si fatia cu Aceeasi Preainalta.

Petrunsi de acésta pr. n. gratia a Majestăției Vóstre si-au tinutu diet'a adunata de cea mai placuta si ne intretrasabila detoria, de a Ve aduce Majestăției Vóstre, prin o deputatiune multiamit'a sea cea mai profunda si omagial'a credintia de supusi; si noi avurámu acea mare fericire de a fi mijlocitorii acestoru simtieminte ale dietei inaintea tronulu Majestăției Vóstre.

Indurati-Ve a le primi cu indatinat'a inclinare parintiésca precum si sincer'a dorintia, carea resuna unanimu, din animile tuturoru : „sa traiésca Regele.“

La aceste se indurá Majestatea Sea respunde deputatiunei dietei urmatórele :

„Servesce numai spre bucuri'a Mea, cá sa reintalnescu staturile si deputatii tieriei, acum candu vino spre a corespunde rugárilor Vóstre, de astadata cu serenissim'a Mea Sotia, in mijloculu Vostru.

Considerati dara si acést'a de o nóua dovéda de iubirea Mea parintiésca, carea afla cea mai mare multiamire in indestulirea si in realisarea dorintieloru tieriei ce se potu ajunge. Considerati acést'a de unu semnu alu acelei vii participári cu care urmarescu activitatea Vóstra cea momentósa, precum si rezultatulu de siguru prosperu alu acelei'a.

Pe lángea tóte greutățile, o vointia tare si increderea imprumutata potu sa dea de siguru rezultatulu acést'a.

Déca si D-Vóstra — de ce nu Me indoiescu — sunteti insulteti de credinti'a, ca o decisiune basata pre cuprinderea cea adeverata a referintieloru, póte inlaturá tóte pedecile, déca in reprezentantii tieriei va aflá in adeveru resunetu increderea, ce plinu de bucuria o nutresce Principele tieriei Vóstre, atunci de siguru ve va succede a ve apropiá de acea tinta, cátra care trebue nisuitu cu sincere puteri unite, in interesulu tieriei Vóstre si alu tuturoru popóreloru Mele.

Primiti Domai Mei salutarea Mea cordiala si o impartasiti si comitentiloru DVóstre.“

Dupa acést'a se adresá betránulu prelatu cátra Majestatea Sea Imperatés'a cu unu cuventu plinu de pietate, de omagiu si de iubire, multiamindu pentru grati'a cea nemarginita cu carea au invrednicitu pre locuitorii tieriei, venindu in mijloculu lor, spre a-si puntea acesti din urma esprime simtiemintele ce le nutrescu, Majestăției Sele, fatia la fatia.

La care Majestatea Sea Regin'a respunde :

„O dorintia intima Mi s'a implinitu prin acea, ca amu pututu sa cercetezu capital'a Ungariei insotita de serenissimulu Meu Sotiu,

pentruca simtiu o inclinare sincera si o participare caldúsa pentru nobil'a tíera Ungari'a si petrecu bucurosu in mijloculu ei.

De aceea e placutu pentru Mine, ca potu primi cordial'a salutare a staturiloru si ordinariloru — la care Eu respundu cu acea dorintia intima, cá celu Atotputernicu sa binecuvinte cu darulu seu celu bogatu activitatea DVóstre, a cárei importantia trece de parte preste marginile tieriei.“

Dupa aceea fura ascultate si respunde gratulárele cetățloru sorori.

In 2 Febr. au asistatu Majestățile la cultulu ddieescu in capel'a castelului. Intre 2 si 3 ore se preumblara in grádin'a castelului. Sér'a pe neasteptate se aratara in teatrulu nationalu, unde tocma se producea o comedia „Idegesek“. Majestatea Sea Imperatulu aplaudá in deosbite renduri. Si la intrare si la esirea din loge fura petrecute Majestățile de aclamári entusiastice.

In 3 Febr. pre la 11 ore inainte de amédi cercetara Majestatea Sea Imperatulu spitalulu civilu la St. Rochus, pe candu Majestatea Sea Imperatés'a cercetá o manastire de calugaritie.

Cine sa se aléga in dieta ?

I

Acést'a e o cestiune, care s'a dasbatutu destulu de barbati de statu si carea s'a deslegatu de multi iarasi in deosbite tipuri.

Care este scopulu acestoru diete ? Elu e cá sa aduca legi binefacatóre pentru populatiunea unei tieri, sa modifice séu sa redice pre cele ce suntu deja in viétia, candu acelea nu mai corespundu impregiurárilor si candu ele devinu vatematóre intereselor populatiunei, la care ele s'au intrebuintiatu mai inainte.

Impregiurárele aceste suntu multe. Ele se nascu din tóte referintiele tuturoru claselor sociali, si ele compunu viétia unni státu intregu.

Avendu asiá dara dietele missiunea, asiá dícendu de a impliti tóte referintiele unei vieti sociale de statu in legi, dupa cari sa vietiúesca fia-care membru alu societáti — dietele se mai numescu si deadreptulu corpuri legiuitoare, séu corpuri legislative, séu de care aducu legi.

Din aceste putine de pána aci inca se póte vedé dar insemnatatea acestoru corpuri, ce la noi se numescu diete, din aceste se póte vedé, ca aici trebue sa se concentreze tóte interesele unei tieri, séu unni státu. Aici déca lucrulu ce va sa ese din mánu a corpului legiuitoriu, — e cá sa fia bonu si aplicabilu, trebue, cá fiacare elasa de ómeni sa-si aduca pasurile sele inainte, sa-si apere interesele sele fatia cu celelalte, asiá incátu nice o elasa din societate, in urm'a legi celei nóue, nici sa vatem, nici sa fia vatemata. Acést'a este pretotindenea in statele constitutionali, cu cátu mai vertosu nu se va cere acést'a la noi, unde pártile constitutive, dupa lagislacionile de pána acum si dupa firea lucrului, suntu mai antáiu si in periferii mai mari, natiunalitáțile deosebite si confessiunile tieriei.

Tóti din aceste párti, séu pártile intregi nu potu sa ia parte la lagislatiune, ci aceste participa numai prin reprezentantii sei alesi, de unde acele se numescu si corpuri representative.

In tóte statele constitutionale, unde trebue sa existe asemenea corpuri, fiacare parte constitutiva a societáti si alege liberu pre reprezentantii sei, abstragendu dela abusurile, cari se facu din partea unor regimuri, cari, demulteori influentiéza alegerile si mijlocescu, ca sa ese numai de acei reprezentanti (deputati), de cari presupunu, ca voru fi ascultatori si voru aduce in fiintia numai legi de acele, de cari placu regimului.

Libertatea dara netiermurita in alegerea reprezentantiloru, da adeveratulu corpu legiuitoriu si unde se intempla acést'a, acolo in adeveru se póte dice, ca este viétia constitutionala.

Ce insusiri trebue noi sa presupunemu, la cei ce au sa ne reprezente in dieta ? Din cele ce ne-amu infatiosiatu pána aci inaintea ochiloru mintiei nóstre, trebue sa presupunemu cunoscenti'a

1866

referințelor, ce există între părțile constitutive ale societății omnesi și după aceea moralitatea cea neclatinată, carea are pururea dinaintea sea: ca acei reprezentati de densulu sa nu se vatem de cătra — și sa nu vatem pre cei reprezentati de alții.

Statorindu noi cele de mai sus neatarnarea, inca o amu pusu de conditiune absoluta, carea sa capaciteze pre cine-va de a se face reprezentante, in sa luatu lucrulu cu deameruntulu și seriosu, acésta nu o putem legá de starea cuiva in societate, ci numai de individualitatea lui. De aceea dara in intielesu strinsu constitutiunali și rationalu nu putem defige, ca numai cutare séu cutare clasa de ómeni e apta séu neapta pentru de a fi alésa in corpurile reprezentátore.

Indata ce s'aru face o tiermurire, vine lucrulu la privilegiu și tocm'a privilegiele inaintea legeri suntu urgisite de spiritulu modernu alu constitutiunismului. Si apoi noi scimu si din esperinti'a nóstra propria, ce va sa dica o atare vietia constitutiunala, pentruca insine i-amu gustatu bunatátile pâna in 1848, noi cari amu trairu in unu astfelu de constitutiunismu, unde unii numai tratá despre tóte ale tieri dar și despre partea cea mai mare a locuitorilor tieri și despre interesele lor.

La o asemenea stare de lucruri de síguru, ca nu va pósti nimenéa sa ne mai întorcemu, chiar si déca s'aru matá numai rolele; ceea ce in adeveru asiá aru fi candu s'aru indreptati unii, cá alții sa fia scosi din exercitarea acestui dreptu.

In fati'a cestiunilor celor ce suntu astadi la ordine, fiacare patriotu și voitoriu de bine se va invol, ba va pretinde, cá toti acei individi, cari au mai buna cunoscintia de referințele cele multe ale populatiunei unei tieri, precum și de lipsele ei, sa fia chiamati a reprezenta și a ajuta inaintarea deslegárei acelor cestiuni. In tipulu acest'a acci ce voru dá concursulu lor la acésta nu numai ca voru fi buni aparatori ai poporului, ci voru fi meritati pentru tier'a séu statulu intregu, ba voru fi și amicii cei mai intimi ai regimului, pentruca și acésta, ce póte sa doréscá mai tare și mai ferbinte, decâtu multamirea tuturor, cari se afla sub guvernarea sea.

Centralistii și municipalistii in Ungari'a.

(Dupre „Zukunft“.)

„Ministeriulu ungurescu responsabilu! „Acésta va fi vocea, ce va resuná in diel'a din Pest'a din gur'a intregului partitu magiaru cu ocaziunea desbaterei adresei. Eara in privinti'a intrebárei: ca câte și care ministere sa pretindia Ungari'a, și cum sa se tiermuresca prin lege sfer'a de activitate a acelor'a-si, este probabilu, ca se voru dá pe fatia diversitáti de páreru între partitulu de odinóra a resolutiunistilor și între Deakisti; ei ce e securu, este: ca in privinti'a postulatului, ca Cancelari'a aulica cea „nelegala“ are a se inlocuf printr'unu ministeriu ungurescu responsabilu. De órece ambele fractiuni numite ale partitului, asiá disu liberalu magiaru, impreunate domnescu absolutu preste cas'a de josu, asiá acésta majoritate va pósti in numele Ungariei ministeriu. Pentru astadata vomu lasá nediscutata reactiunea, ce va trebui sa eserceze implinirea acestui postulat asupr'a intregi Monarchia, asupr'a Ardealului și asupr'a regatelor triunite, și vomu luá in consideratiune numai insemnatarea, ce va avé pentru Ungari'a unu atare evenimentu.

Nu mai incupe indoiéla — celu putinu pentru noi — cá partitulu magiaru liberalu in mass'a intielege acésta responsabilitate in sensulu regimului parlamentariu, ce va sa dica: cá ministeriulu ungurescu sa guverneze dupre vointi'a maioritáti din diet'a Pestei, și anume dupre placulu camerei deputatilor sei, și la acésta maioritate sa fia responsabilu.

Dar cine e acésta maioritate? Responsu: Natiunea magiara! Representanti' acestei'a compunu monstrós'a maioritate in camer'a de susu și cea de josu.

Deci Ungari'a sa se guverneze dupre placulu Magiariloru, guvernulu Ungariei sa fia responsabilu numai la natiunea magiara? Ce e dreptu acésta chiaru din latorea numita se va denegá in teoria, si se va concede in principiu și celorlalte natiunálitati a le Ungariei a guberna Ungari'a dupre voi'a sea, indata ce voru capeta maioritate in cas'a de josu. Ma tóte acestea concessiuni ideali in practica nu platescu o cépa degerata, cáci pâna un'a alt'a Magiarii suntu beati posidentes a maioritáti in amendoue casele, si ei in impreuna lucrare cu ministeriulu seu voru miscá tóta pétr'a puterei spre a-si asecurá maioritatea parlamentaria și pe venitoriu.

Póte ca ni se va oppune: ca noi din acésta cestiune politica facemu un'a natiunala.

La ceea ce respundemu: ca natiunea magiara este aceea ce, incepandu dela 1790 pâna in díu'a de astadi, dede la cestiunile politice unu cuprinsu de totu natiunali prin acea apucatura, ca Magiarii in legelatiune cá si in administratiune urmarira cu consecintia de feru și cu punerea in miscare a tuturor puterilor tint'a acésta: Ege monia séu suprematia politica a Magiarismului și assimilare natiunala a celorlalte popóre nemagiare prin natiunea magiara.

Cestiunea regimului prin ministrii parlamentari responsabili pentru Magiari nu e alt'a, decâtu cestiunea ege moniei politico-natiunali a loru. Ei umbla dupa o forma de dreptu liberala teoretica pentru o nedreptate practica fórté neliberala. Astadi ei recunosc in asiá dísul regimu parlamentariu unu mediu mai putinte, mai eficace și mai duratoriu spre a remané in posesiunea tuturor potentieru, decâtu erá sistema dicasteriala cu Cancelari'a de curte — și éca pentru ce postescu ei Magiarii unu ministeriu responsabilu.

Póte ne va intrebá nescine de motivele, prin cari speréza Magiarii ca voru ajunge mai usioru tint'a loru susu indicata, decâtu prin sistem'a dicasteriala cu Cancelari'a aulica.

Acestea motive suntu chiare cá lumin'a Sóreliu.

Regimulu parlamentariu in ultim'a consecintia ajunge de necese acolo: cá majoritatea Legislativei prin puterea, ce o esseréza ea asupr'a ministeriului, sa domnéscá chiaru și preste puterea essecutiva, și sa o póta esploatá spre scopurile sele de partitu.

Responsabilitatea parlamentaria a ministriloru cere conditiune sine qua non: cá tóta administratiunea sa depindia de ministeriu; cáci, pentru cá singuru sa si póta dá socotéla de tóte inaintea maioritáti, tóte organele, toti dregatorii, administratiunei trebuie sa fia respondiatori numai ministeriului, cu alte vorbe, toti oficialii trebuie sa stea sub deplin'a putere a ministriloru; iara cá acésta sa se póta face, dregatorii trebuie sa fia denumiti de ministeriu și sa fia amovibili: astfelu ca, cadiendu séu schimbându-se unu ministeriu — ceea ce aterna dela capriciulu și fluctuatiunile maioritáti — sa cadia și sa schimbe toti dregatorii.

Dar acésta pentru Ungari'a este sinonimu cu nimicirea totala a autonomiei sele municipale celei avitice, sinonimu cu burocratisarea și cu centralizarea administratiunei municipale a comitatelor. Si aci ajunserámu la simburulu cestiunei de vietia pentru tóte minoritátile natiunali, ce nu-su magiare, din Ungari'a.

Voi-voru acestea, cá sa incredintieze grijea pentru administrarea trebiloru sele la nice organe, la a caroru alegere, controlare și scótere din oficiu ele n'au nici o influintia? Nu cum-va acestea minoritati se voru crede ele a fi desdaunate prin responsabilitatea unui ministeriu inaintea unei maioritáti parlamentarie a unui ministeriu ce nu este a loru, de perderea celui mai mare din tóte principiile libertáti — voiú sa dicu a selygubernamentulu.

Sa ne inchipuimu cá unu ministeriu magiaru pune mân'a pre administratiunea organizata a intregi justitie, politic, cultulu și instructiunei din Ungari'a spre scopuri, pentru cari ministeriulu n'are sa dea socotéla nimenui, ci numai la maioritatea magiara a dietei, ce aru insemná acésta rogare, pentru acelea minoritati?

Déca o administratiune neresponsabila injosu, iara in susu dependinte de unu placu arbitrariu ministerialu aru pune in joc certe medie cunoscute deja de pressiune candu cu alegerea deputatiloru in favórea causei ministeriali, pentru care vedibine cá ministeriulu aru fi responsabilu numai la maioritatea sea din parlamentu, spuneti de ce folosu póte fi pentru minoritati unu regimu responsabilu de maioritati?

Dar ajunga pentru astadata atátea intrebári!

Fatia cu acestea intrebári natiunile Ungariei, nu va trece multu, si se voru aduná de buna séma in doue tabere mari: in taber'a centralizatoriloru și in cea a municipalistiloru.

Un'a cestiune austriaca.

Ni aminte egal'a indreptatire natiunala. O numimu cestiune austriaca, cáci dela ea, cá dela nice un'a alt'a, depinde binele și reulu natiuniloru austriace, și cu acésta si buna starea Monarchiei.

Cuprinsulu acestei cestiuni este, cá nice o natiune in Austri'a sa nu se faca prin institutiunile sele tributaria la interesele altei natiunálitati; ci mai vertosu se cade, cá sa se inlesnéscá si sa se dea cu egala dreptate la fiacare poporu midilócele necesarie spre conservarea, cultivarea și fortificarea natiunálitati sele

Ne-amu dechiaratu mai deunadi ca a conservá in atare modu natiunálitati austriace va sa dica a conservá pe insasi Austri'a, de óre ce cu acésta patriotismulu natiunali se esplotéza pentru celu austriacu. Pre nice unu terenu póte nu s'a pecatuitu pâna acum in Austri'a contr'a Austriei mai multu cá pre acésta pre terenulu natiunali.

Barbatii asiá numiti de statu purcesera intru politic'a interna a sea din acea massima: ca puterea Austriei se baséza numai seu cu deosebire pre elementulu seu celu germanu: deci se cade si trebuie cá celelalte natiuni sa se assimileze cálu numai se póte elementulu germanu.

Totu asiá-i si insusira si dincóci de Lait'a hipotes'a, ca numai natiunea magiara singura este conservatricea statulu ungurescu, ca deci ea trebuie a fi inaltata la natiunálitate politica cu alte vorbe: cá limb'a magiara sa se faca dominanta in afacerile publice.

Noi toti vediu rámu, cum acésta „doctrina conservatrice ma-

giara" erá pe aci sa aduca la adrobire Monarchi'a in praxi pe la 1848; toti apucarámu, cum acea massima pseudo conservativa, exploatata de Bach si Schmerling in favórea germanismului a bagatu pe Austri'a dela 1849 pâna 1865 intr'o era de marasmu, de a le cárei'a influentia descompunatória tocma' adi se lucréza a mantú Monarchi'a.

Istori'a ultimeloru decenie a doveditu, ca credinti'a intr'acésta missiune esclusiva a elementului germanu si magiaru a fostu unu eresu antiaustriacu. Vorbele celea mari ale lui Belcredi: c'á totu oficiulu si totu oficiantulu are sa tracteze cu poporulu in limb'a acestui'a—celea d'antáiu vorbe de natur'a acést'a ce le-amu auditu din gur'a unui barbatu de statu austriacu— a osanditu serbatoresce acea doctrina gresita. Acestea vorbe redesteptara la aprópe de 20 milióné credinti'a sea in Austri'a, si din diu'a, candu aceste vorbe se voru face carne si sange in Austri'a, acést'a va fi ascurata contr'a tuturor fur-tuneloru.

Ma multe, da mai tóte, au anca a se face pâna candu vorbele díse ale lui Belcredi se voru face fapta. Principiulu egalei indreptátri nationali de atátea ori s'a prochiama solenela in Austri'a si in praxa atátu de multu s'a despretiuitu acé'a încátu sim-tiulu de sine alu natiuniloru ranitu pâna in fundu, vorb'a de ordine egal'a in dreptátre, o simte acum cá si pe o satira a nedreptátrei aruncata pre sperantiele sale cele desilusiunáte.

d. „Zukunft.“

Eveneminte politico.

Sabiiu 26 Ianuariu.

In tóta tier'a e miscare din caus'a algeriloru pentru Pest'a. Románii in sa pasiescu preste totu loculu cu reservatiune si precum amu vediutu din corespundinti'a nóstra din nrulu trecutú, precum vedemu din o corespundintia privata dela Hatiegu, mai observámu, ca Románii in tóte párti se folosescu de ocaziunea acést'a si dechiara votulu Romániloru din Clusiu de votulu seu.

Sasii inca afara de Brasiovu, din cátu scimu pâna acum totu cu asemenea reservatiuni pasiescu.

Membrii universitáti suntu adunati si in diu'a determinata (5 Febr. n.) au si tinutu cea d'antáiu siedintia. Membrii inca nu au sositu toti si de cei dela Cohalmu se díce, ca si-a depusu mandatu.

Judele distr. Fr. Boemches si secr. Wächter s'a dechia ratu, ca densii recunoscú articululu I din 48 de oblegatoriu si ca numai atunci suntu in voiti a fi mandatarii magistratului si comunitáti la univ. nat., déca si aceste suntu de aceste opiniuni politico. Dechiarandu-se mentionatele corpuri contra, ambi susnumiti si-au datu demissiunea si in loculu lorú s'a alesu la conflusulu sasescu Carol Schnell si Carol Maager, carii din urma au sositu in Sabiiu.

Unu ce ne spune Hztg etc. ce nu are caracteru curatu politicu ci mai multu comercialu. Acést'a e, ca autoritáti marginasie romanesci aru fi estinsu mesurile prescise pentru care mai mari cu marfa, pentru negutiatóri cari umbla din casa in casa (hausirer) si asupr'a careloru mai mici, supunendu-le si pre aceste la tacse dupa nrulu cailoru prinsu la ele, dela 25— pâna la 70 de lei, asiá încátu se díce, ca unu numeru insemnatu de care au trebuitu sa reintórca dela vama. Presidiulu camerei comerciale din Brasiovu au facutu pasi la consulatulu c. r. si cugeta a face asemenea si la ministeriulu de comerciú, pentrucá sa se reguleze odata relatiunile comerciale cu Románi'a.

Festivitáti in Bud'a-Pest'a decurgu merou si entusiasmulu se pare a nu mai avé sfersitu.

Consultárele comissiunei asupr'a adresei voru fi cátu mai curendu finite. Cas'a deputatiloru va avé atunci o siedintia, in carea se va impartasi deputatiloru proiectulu adresei tiparitu spre studiere. Din aceste se presupune asiá dara, ca desbaterea adresei abiá se va incepe in mijloculu lui Februariu.

„Wiener Zeitung“ spune, ca regimulu au determinatu desfiintarea directiuniloru de politii c. r. din Linz, Salzburg, Gratiu, Innsbruck, Laibach, Zara, Pojonu, Edenburg, Casiovi'a, Oradea-mare, Agri'a, Timisiór'a si Sabiiu dupa acea comissariatele de politia din Troppau, Clagenfurt si Cernautiu. Mesur'a acést'a crutia cam 400,000 fl. anuali. O parte din afacerile ingrijite de numitele oficiolate trece in cerculu activitáti autonome alu comuneloru. Afacerile politiane de statu se transpunu autoritáti potitice de tíera.

O parte din oficialii directiuniloru de mai susu se voru asié diá la autoritatea politica respectiva a tíerei si asiá trecu in statulu amploiatiloru politici; in privinti'a celoru laltí se voru face negociatiuni cu comunele respective, pentru cá sa fia primiti acolo; acei'a in sa cari voru trebú cu ori ce pretiu pensiunati, se voru bucurá de nisce mesuri mai priincióse decum se intempla acést'a pre cale normala si acést'a in urm'a dispusetiuniloru Majestáti Sele Imperatului.

Diet'a croata tine siedintie secrete, si se díce ca s'a decisu ale tiné pâna candu voru puté ajunge la o contielegere tóte partidele in privinti'a adresei.

Despre politic'a din afára aflámu numai conjecturi si a-

deca cetimu; ca relatiunile intre Austri'a si Prussi'a aru fi incor-date. Calatori'a contelui Mensdorf la Pest'a servese de intarirea acestoru scirij, care in sa se paru a se reduce la impregiurarea, ca numitulu conté au fostu numai invitatulu la balulu de curte.

Trecemu preste alte si referámu dupa cele ce cetimu in diuarie despre siefulu revolutiunei celei din urma din Spani'a; despre generalulu Prim. Acést'a este primitu in Lissabon in cas'a unui marquis de Nizz'a pair portugiesu. Primirea s'a facutu dupa ce au premersu oblegarea mentiunatulni marquis, ca densulu va sta binu; ca generalulu Prim nu va mai intreprinde nimic'a, ce aru puté va-tamá referintiele intre Portugali'a si Spani'a.

Din Románi'a aflámu ca camer'a deputatiloru au prezentatu in 16 Ianuariu respunsulu la cuventulu tronului. Spre a culego publiculu dintr'ens'a o idea despre situatiunea politica de acolo, amu si impartásitu adres'a in estindere. Cu tóte ca „Reform'a“ ce o amu primitu in urma ne spune unele lucruri nefavoritóre, constátandu-le prin mesurile politiane marturite totu de acea fóia, asupr'a unoru individi, precum e dlu Gr. Heliade si I. Genoglu, carele din urma aru fi si arestatu. Caus'a s'ara vedé, combinandu din revist'a interióra a mentiunatulni jurnalú: sgomótele respandite despre eveneminte serióse in diu'a de 24 Ianuariu si unele placate provocátóre afisiate chiaru si pe palatulu domnescu.

In „Gazet'a Transilvaniei“ cetimu urmatórea

Declaratíune.

Increderea conatiuniloru mei, de care amu fostu inorocitu a me puté impartasi pâna acum'a, si necesitatea urginta de apará si a representá interesele poporului preste totu, eara cu deosebire cele nationale ale confratiloru mei, imi impunú o datoria santa de a me dechiara de tempuriu, ca eu amesuratu unoru provocári de confidintia din partea inteligentiloru románi, sum gat'a de a primí candidatur'a, si totu de odata de a pasi de deputatu pentru diet'a de incoronare conchiama la Pest'a in cerculu de susu alu comitatulu Solnoculu interioru cu subcercurile Lapusiului, Caticaulu, Reteagulú si a Petri; me voiú tiné dara magulitu, déca alegatorii cerculu numitu, si cu deosebire confratii mei nobili románi prin intr'unirea voturiloru lorú, mi voru deschide iara calea, cá pentru binele si fericire a lorú nationala si individuala se mi potú radicá la loculu cuviinciosu graiulu.

Alipirea mea cátra préinaltulu Tronu, unde Románulu au aflatu totdeun'a dreptate, si mangaiere,— precum principiile egalei indreptátri nationalé, si individuale, care le-amu profesatu neincetatu, iubirea patriei, si confratirea atátu de dorita cu natiunile sorori a acelei'a mi voru sierbi si pe viitoriu de idei conducátóre, pe lângá declaratiune ca voiú cercá de a poté a fi totu deun'a in deplina contielegere, si in unire cu partid'a nationala romána, si aceste credú, ca conglasuiescu si cu dorintiele si asteptárele Dvóstre!

Fiti dara eu incedere, si tari in credintia si primiti totu deodata salutare, cá dela

Alu vostru iubitoriu confrate:

Gabriele Manu, jude primariu.

Desiu 29/17 Ianuariu.

Lugosiu 7 Dec. 1865.

In conferinti'a invetiatorésca lunaria tinuta sub presiedinti'a RD. Ioann Marcu protopopu, cá si inspectoru scolaru alu tractulu Lugosiu s'a decisu a se publicá prin jurnale, cumca clas'a a IV. a scóleloru capitale dln Lugosiu e infiintata.

In urmare toti parinti, carii voiescu a-si calificá pruncii lorú pentru scóte mai inalte, si de osebi cei din tractulu Lugosiulu se voru provocá, cá sa-si tramita pruncii la acést'a scóla capitala, de óre ce din acést'a dupa finirea clasei a IV potú intrá deadreptulu in I clasa gimnasiala seu in preparandia.

Stefanu Lipoyanu, docente de cl. III cá act. cond.

Principatele románe unite.

Adres'a Camerei din Románi'a.

Prea Inaltiate Dómne!

„Adunarea electiva a salutatu cu aclamatiuni unanime discursulu rostítu de Mari'a Vóstra la deschiderea corpuriloru legiuitóre. Cu aceleasi simtieminte de recunoscintia si devotamentu pentru persón'a Mariei Tale, reprezentantii tíerei au votatu acést'a adresa ce avemu onóre a ve aduce.

„Apelulu patrioticu ce, Mari'a Vóstra, faceti la intielegiunea adunarei este pentru dens'a pretiósa recompensa; ea este mandra si fericita de intielegerea intre tronu si tíera; este convinsa ca intielegerea intre marele puteri ale statulu este cea mai sigura si mai temeinica garantia a prosperitáti publice. Dela unire si dela armonia aspiratiuneloru nóstre atárna succesulu mariloru reforme executate si intarirea edificiuului care va face glori'a domnirii Mariei Vóstre si bas'a destinateloru Romaniei. Astfelu dar totu ce va putea contribú la consolidarea intielegerei mariloru puteri ale sta-

tului, va fi totdeun'a bine primita de reprezentantii tieriei. Adunarea recunoaste cu multumire ca Mari'a Vóstra puneti tóte silintiele pentru a stránge legaturile care unescu tronulu cu tíer'a.

„Adunarea a vedíutu o dovada despre acést'a in nóele drepturi ce i ati acordatu prin regulamentul ei, conformu dorintíloru exprimate de comisiunea micsta, a sesiunei trecute, dens'a va respunde la acésta dovada a increderei Mariei Vóstre prin întrebuintiarea acestoru drepturi cu adenca patrundere a datoríloru si a demnitátiei sale, 'si va face o datorie sacra dandu concursulu ei, Mariei Vóstre, pentru tóte imbunatatirile si progresulu moralu si materialu ce starea Romaniei reclama.

„Adunarea e insufletita, ca si Mari'a Vóstra, de aceleasi simtieminte cátra scaunulu patriarchicescu; tíera impreuna cu reprezentantii ei aplauda cuvintele demne si totu deodata pióse cu care ati respinsu amesteculu patriarchiei de Constantinopole in trebile bisericeii nóstre natiunale.

„Neaternarea bisericeii nóstre are redacini adánci in inim'a natiunei románe, fiindca ea este o garantia mai multu pentru neátárnarea tieriei. Adunarea este sigura ca sinodulu natiunалу si pastorii ce-lu dirigu se voru tiné la inaltímea mandatulu loru si voru justificá sperantiele Mariei Vóstre si ale tieriei, dandu esemplulu respectulu cátra legi si patronandu ideile de progresu care suntu temeli'a civilizatiunei.

„Adunarea se preocupa cu staruintia de cercetarea bugeteloru pe anulu 1866, sciindu ca aicea sta partea cea mai importanta a datoriei sale: ea se va sili a corespunde la asteptarea Mariei Vóstre asigurandu întrebuintiarea folosítore a baníloru publici; in acestu scopu adunarea va cautá mijlócele cele mai eficace spre a echilibrá cheltuielile prin reduceri care nu aru desorganísá serviciulu publicu cu veniturile nóstre reale. Adunarea doresce cá finantiele tieriei sa scape in fine de datoriele facute prin deficitele ce s'au acumulatu; ea va studiá cu ingrijire mijlócele ce i se voru propune de guvernulu Mariei Vóstre pentru a pune capetu la strimtorirea tesaurulu. Votulu dela 15 Decembre a doveditu ca adunarea voiesce sa ajute silintiele Mariei Vóstre.

„Reprezentantii tieriei multumescu Mariei Vóstre pentru suspendarea recrutatiei pe anulu 1866. Síése mii bratie lasate agriculturii este o binefacere care ve asigura binecuvéntárilé familieloru loru, precum si tesaurulu 'i asigura o insemnata economie.

„Adunarea pretíuesce multiamirea cu care Mari'a Vóstra 'i ati aretatu ca guvernulu a facutu onóre angajamenteloru sale, platindu, chiaru de mai nainte, antáiulu semestru alu obligatiuníloru rurale. Indeplinindu cu punctualitate cátra proprietari primulu versamentu, Guvernulu Mariei Vóstre a facutu pe toti sa se convinga de simtiamentele de justitie ce au presidatu la confectionarea legii rurale, marea mesura sociala care acum se vede a fi in folosulu tuturoru si in pagub'a nimenui.

„Adunarea se felicita impreuna cu Mari'a Vóstra de esactitatea cu care fostii elacasi platescu datorí'a prescrisa de lege. Nici unu actu n'a potutu dovedi mai bine increderea si recunoscintí'a populatiunei nóstre cátra Mari'a Vóstra. Ea n'a uitatu ca in naltímea Vótra ati binevoitu a luá angajamentu despre lealitatea loru, declarandu ca detori'a loru este pusa sub garanti'a si scutulu guvernulu si alu tieriei.

„Adunarea va studiá cu patrundere proiectulu de lege pentru tocmelele agricole, precum si proiectulu de codice rurale. Totu ce póte contribuí la desvoltarea agriculturii nóstre, la imbunatatirea sórtei cultivatoríloru, va fi primitu de noi cu atentiunea cea mai simpatica.

„Impartasimu durerea cu Mari'a Vóstra pentru lips'a in care se afla unele din judetiele nóstre din caus'a relei recolte. Adunarea ve róga respectuosu ca, pelánga ajutoríulu provisoriu ce a datu guvernulu celoru in lipsa, sa se ia si alte mesuri cátu de energice si eficace spre a veni in ajutoríulu loru prin cererea unui creditu. Adunarea se va grabi a lu volá, cu ori ce sacrificiu pecuniaru cá sa scape pe cei in suferintia. (Va urmá.)

Varietáti.

Din Tesaurulu de monumente istorice de A. Papiu Ilarianu ne-au sositu fasciórele IX si X pre lunile Iuniu si Iuliu, a. tr. Sumariulu loru ca totdeun'a cuprindu lucruri fórté interesante si momentóse din trecutul Româníloru. Mai antáiú e prefatiunea despre Hori'a si Cloc'a dupa aceea: A n o n i m u Hori'a si Cloc'a 1786; G. M. despre turburárilé din Transilvani'a 1784 si in fine; gazete francese despre Hori'a si Cloc'a 1785.

Nrulu 2 alu „Familiei“ aduce urmatórele: Portretulu lui Hori'a si Cloc'a. — Hori'a si Cloc'a de A. Papiu Ilarianu. — Cántece de amoru de Iosifu Vulcanu. — Geníulu lui Stefauu celu Mare, novela de Vasíliu R. Buticescu. — Suveniru si impresiunt de caletoria de Aróne Densusianu. — Calea lui Traianu la Dunare (cu ilustratiune.) — Fét'a capitanulu novel'a rusésca de Puskin. — Fotografii din galeri'a dietei, de Iosifu Vulcanu. — Ce e nou? — Literatura si arte. — Cáctura. — Pe invelítore: Corespundintia din Vienn'a.

Redactoru respundítoru Nicolau Cristea.

Limba natiunala. Din M. Osiorheiu avemu o corespund. in carea ni se dovedesce, ca romanímea de acolo cátu de cu usiurintia nebaga in séma limb'a natiunala, folosindu-se de cea magiara chiaru si in familii. Trecundu celealte punemu sub ochi argumentulu folosirei de limb'a stráina si dámu locu urmatóreloru: „déca va a întrebá cineva pe câte unele dintre Damele románe, ca de ce nu vorbescu cu copiiu romanésce, fára folosescu in círculu familiei limb'a stráina, va primí respunsulu: la cas'a párintíloru mei s'au vorbitu mai multu unguresce si imivine mai bine in limb'a ast'a a vorbí, fiindu inca mai bine deprinse. Bine, onoratele Dómne s'au deprinsu mai multu in limba stráina la cas'a párintíloru — toc'm'a ast'a e bub'a de acum nu vorbescu romanésce; fíii si fiáledloru — lucru firescu ca ajungendu etatea (versta) de 4—5 ani precum arata esemple fára de a sci romanésce, nici mai tárdíu nu o voru inveti'a perfectu (pe deplínu) si nu voru fi inca deprinsi, ba mult dintre fíii si fiicele natiunei románe; 'si batu joeu de limb'a loru.

Acumu véda acei párinti pe carii ii atinge cestiunea ast'a ce facu si oru avé insusi a-si ascrie, déca întrebuintiandu in cercu on. familiei si in venitoriu limb'a stráina, me voru sili ai face mai tárdíu si cu numele cunoscuti publiculu románu, cáci nici ast'a nu se póte luá de escusatiune: „suntemu aici între Unguri“, candu le dice omulu, ca de ce nu vorbescu romanésce, sciindu noi pré bine, ca de se afla in unu satu romanésce cá locuitoriu singuru numai unu Unguru, elu vorbesce cu soci'a si copiiu lui limb'a materna, si bine face, nici sa nu cugete cine-va ca eu amu antipathie (ura) cátra limb'a ungara, séu alt'a streina.

— Concertulu urmatu de baluce-luva arangiá tinerimea romána din Temisiór'a se va tiné in suburbiulu Temisiórei Fabricu, in sal'a numita „Tigrulu“ la 1/13 Februariu 1866.

Inceputulu la 7 óre sér'a. — Bilete de intrare se potu cumperá la Cassa in localitatea „Tigrulu“ si la Georgiu Craciunescu prof. de limb'a si lit. romána in Temisiór'a strad'a Piaristíloru „pér'a de auru“ unde suntu a se adresá si contribuirile marini-móse, despre cari se va face socóta publica in foile nóstre. Eata si program'a concertulu;

- 1) Destéptate románe esecutatu pe note in quartetu vocalu de 34 plugari din Chisetcu; D. Parochu Trifonu Siepetianu cá conducatoriu.
- 2) Poesia de Andreiu Muresianu dechiamata de Ioane Slaviciu.
- 3) Concertu de Beriot esecutatu pe violina de Ioan Siepetianu si acompaniatu pe pianoforte de C. Kunst.
- 4) Acum e mediulu noptii esecutatu de chorulu plugaríloru.
- 5) Piesá romána de Silagny esecutata pe pianoforte de Domnisiór'a Sofi'a Radulescu.
- 6) Poesia umoristica de Iosifu Vulcanu, dechiamata de P. Popovicu.
- 7) Potpourri din arie románe, esecutatu pe violina de Ioana Siepetianu si acompaniatu pe pianoforte de C. Kunst.
- 8) Eu avém u o d a t a esecutatu de chorulu plugaríloru.

Nr. 4—2. Concursu.

Pentru întregirea statiunei vacante de invetiatoriu din Comun'a Carnecea in Comitatulu Carasiulu, protopresbiteratulu Oravitiei se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumento anuale:

- In bani gat'a: 66 fl. 40 cr. v. a. in naturale: a) 26³/₄ metre de cucuruзу, b) 16 ponti de lumini, c) 66 ponti de sare d) 66 ponti de lardu e) 8 stángini de lemne si f) 4 jugere de pamentu.
- Doritorii de a ocupá acestu postu de invatiatoriu voru avé a-si inzestrá petitiunile loru concursuale timbrate cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cursulu pedagogicu in institutulu preparandíalu din Aradu, despre servitiulu de pána aci si despre portarea loru morala si politica, si ale substerne Venerabilulu Consistoriu alu diecesei Caransebesulu pána in 13 Februariu 1866 cal. vechiu.

Din Siedinti'a Consistoriala tinuta in Caransebesiu la 13 Ianuariu 1866.

EDICTU

Mari'a Teodoru Iorg'a din Rothavu in districtulu Brasiovalui, in Transilvani'a, care de 11 luni au parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Petru Rusu, si pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, cáci la din contra, procesulu divortíalu asupra-i pornitu, se va decide si fára dens'a, in intielesulu prescrieloru S. S. canóne bisericesci.

Brasiovu in 22 Ianuariu 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractulu protopopescu alu Brasiovalui. II. Ioann Petricu Protopopu.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.